UDK 78:811.163.6'27
Jernej Kusterle
Jesenice
jernej.kusterle@gmail.com

VPLIVI SPLETA NA SLOVENSKO ULIČNO POEZIJO

Splet je prinesel veliko jezikovnih novosti, ki so jih pesniki prevzeli in integrirali v besedila. Po eni strani so bile spremembe koristne, saj je prišlo do aktualizacije slovarja, po drugi strani pa je novi medij odprl vprašanje, ali je neki zaznamovani izraz s spleta, ki ga mladi prevzamejo v splošno rabo, že slengizem ali ne. Splet je povzročil tudi spremembe na prenosniškem, komunikacijskem, oglaševalnem, tržnem in (samo)promocijskem polju ulične poezije.

Ključne besede: rap, ulična poezija, e-jezik, internet, fonetizem

With the internet, numerous linguistic innovations were introduced into Slovene street poetry, i.e., they were adopted and integrated into lyrics by Slovene street poets. On one hand, these changes were useful, as the vocabulary became more current and closer to the everyday usage, but on the other hand this new media opened the question whether a stylistically marked word that appears on the internet and is transferred into general use by a young poet is already slangism or not. Slovene street poetry was affected by the internet in other ways, i.e., in terms of its transmission models, communicative options, advertising, marketing, and self-promotion.

Keywords: : rap, street poetry, e-language, internet, phonetism

0 Uvod

Znanstveno ukvarjanje z ulično poezijo je v Sloveniji šele na začetku, kar ni čudno, saj se je ulična poezija pri nas pojavila šele leta 1994, več kot dvajset let po nastanku v Ameriki, s studijskima albuma *Včasih smučam hit* skupine KoširRapTeam in *Leva scena* raperja Ali-Ena.[1] Besedno zvezo ulična poezija sem postavil kot sinonimni izraz pojavnosti, ki jo sicer imenujejo rap (Kusterle 2014a: 100–01). Ta je kot subkultura eden izmed štirih glavnih elementov[2] kulture hip hop. Ulična poezija je transkulturna oblika, saj v določenih segmentih presega literaturo kot kulturni sistem oziroma glasbo kot kulturni sistem. V tem smislu je ulična poezija binarni model zapisanega in govorjenega besedila. Zaradi zamude pri kulturnem transferju[3] slovenska ulična poezija v 90. letih dvajsetega stoletja ni imela toliko možnosti za razvoj zunaj spletnega okolja kot ameriška. Iz natančnega opazovanja slovenske ulič-

[1] Medtem ko sta Matej Jovan in Jure Košir izkoristila predvsem prepoznavnost Jureta Koširja, ki je v tistem času blestel v alpskem smučanju, se je Ali-En prebil na slovensko glasbeno sceno s provokativnimi besedili in obscenim ter vulgarnim besedjem.

[2] Glavni elementi hip hopa so: *DJ-ing*, *MC-ing* ali *rap*, *breakdancing* in *graffiti*.

[3] »Kulturni transfer je proces, ki pogosto vodi k naturalizaciji tujka – ta postane občuten kot tradicionalna, avtohtona sestavina, vraščena v domače strukture.« (Juvan 2015: 3)

ne poezije je razvidno, da je spletizacija[4] v njenih besedilih povzročila lingvistične spremembe.

1 Namen raziskave in metoda

Namen raziskave je prikazati prehod slovenske ulične poezije na splet in njene temeljne jezikovne novosti po uveljavitvi interneta. Korpusni pristop bo prikazal vplive spleta in e-jezika na slovensko ulično poezijo, ki v izrazu predstavlja jezikovno dvoravninskost, zapisani in govorjeni jezik, sociolingvistični pristop pa bo razkril vlogo slovenske ulične poezije kot izrazito družbene tvorbe. S problemi transkripcij se tokrat nisem ukvarjal, ker to ni bil namen raziskave.

2 Historični prehod ulične poezije na splet

Zgodovina slovenske ulične poezije je kljub kratki časovni premici obsežna in raznolika. K temu prispeva sprememba, ki je najbolj zaznamovala ulično poezijo, to je prehod na splet. Pojavijo se nove oblike zvočnega zapisa, komunikacije, oglaševanja, trženja, (samo)promocije itd.

2.1 Nosilci zvoka

Zametki slovenske ulične poezije segajo v začetek osemdesetih let dvajsetega stoletja, vendar je bila to zgolj faza eksperimentiranja, ki ni prinesla pomembnejših dosežkov. To je bil čas punka, zato v tem predobdobju[5] ni bilo potrebe, da bi se preko vinilnih plošč seznanili še s to zelo mlado obliko protestne poezije.

Pravi začetek slovenske ulične poezije je leto 1994, ko sta izšla studijska albuma *Včasih smučam hit* in *Leva scena*. Predvsem Ali-En je s svojimi provokativnimi besedili poskrbel, da se je tradicija protestne poezije iz punka prenesla v rap. Albuma sta izšla na dveh nosilcih zvočnega zapisa hkrati, na CD-ju in avdiokaseti. Zanimivo je, da je imela *Leva scena* na avdiokaseti komad več kot na CD-ju. Založba Prodok/Mačji disk se je odločila, da bo na kaseto uvrstila dodatni posnetek Plestenjak,[6] ki je pred izidom albuma prišel na radijske postaje kot singel.[7] Založba je komad uvrstila na avdiokaseto z razlago, da bi v primeru tožbe iz prodaje umaknili le kasete, CD-jev pa ne (Jizah 2009).

Popularna je slovenska ulična poezija postala z večjo rabo osebnih računalnikov in kasneje interneta. Pojavili so se programi za (ne)legalno nasnemavanje glasbe s

[4] Spletizacija sem poimenoval postopek, s katerim elemente spletne komunikacije vnašamo v nespletna besedila.

[5] Zgodovino slovenske ulične poezije delim na več obdobij: uvajalno predobdobje, začetno, razvojno, zlato, mainstream in underground ulične poezije ter obdobje pospešenega razvoja. (Kusterle 2014a: 97–110)

[6] Gre za *diss* na danes zelo priljubljenega glasbenika Jana Plestenjaka, ki se je na začetku svoje glasbene kariere preizkusil v rapglasbi.

[7] Singel je predstavitveni komad (prihajajočega) glasbenega albuma.

spleta,[8] npr. Kazaa, E-mule, Limewire, Shareaza, Imesh, DC++ idr. Dela so lažje krožila med poslušalci, saj je posameznik zgolj z nekaj kliki prišel do želenega posnetka. Izmenjavanje podatkov je potekalo vzporedno z družbenim mreženjem. Leta 1995 je v splošno uporabo prišel izpopolnjen program mIRC (mIRC 1995–2015), ki je uporabnikom ponujal skupinske oziroma javne in zasebne virtualne klepete ter kmalu tudi izmenjavanje datotek, s čimer se je izboljšala uporabniška izkušnja. Na nekaterih kanalih[9] so organizirali tekstovne dvoboje. Po letu 2000 je popularnost mIRCa upadla in na njegovo mesto je prišel leta 1999 predstavljen program MSN (Petronzio 2012) za komuniciranje in izmenjavo datotek v virtualnem okolju.

2.2 Spletni forumi

Poseben pomen za slovensko ulično poezijo imajo spletni forumi (Rap dvoboji, Rap scena, RWC, Monkibo), ki so uporabnike obveščali o novostih na domači rapsceni ter jim nudili pomoč pri urjenju raperskih veščin. Prevzeli in nadgradili so tisto, kar je nekoč ponujal mIRC. Bili so »šolske učilnice«, kjer so izkušenejši v vlogi nekakšnih mentorjev učili *newbieje*,[10] jim svetovali in jih usmerjali pri ustvarjanju. Avtorji so posnetke lahko objavljali v posebej za to oblikovanih temah, ki so jih skrbno nadzorovali administratorji in moderatorji, medtem ko so ostali uporabniki komentirali svojo poslušalsko izkušnjo. Predvsem forum Monkibo[11] je slovel po trdi in neizprosni kritiki. Forumi so organizirali avdio in tekstovne dvoboje,[12] zmagovalca so izbrali uporabniki ali posebej za to sestavljena komisija. Kasneje so tu potekali organizirani dvobojevalski turnirji, ki so zmagovalcu prinesli čast in ugled.

2.3 Spletno trženje in (samo)promocija

Od snemanja vokalov na kasetofon do snemanja profesionalnih posnetkov v domačih glasbenih studiih je bila sorazmerno kratka, a zanimiva pot. Pred petnajstimi leti si mladi ustvarjalci niso znali predstavljati, kako enostavno bo v prihodnosti priti do profesionalnih glasbenih izdelkov, saj za to ni bilo dostopne tehnološke infrastrukture. Danes je snemanje na kasetofon ali palični mikrofon in sestavljanje glasbenih podlag na programih eJay pozabljeno. Elektronizacija je pomagala tudi prehodu ulične poezije na splet. Ta je bila pred tem precej drugačna kot danes, ko so

[8] Komadi so bili v različnih zvočnih formatih, kot so npr.: wav., wma. in mp3.

[9] Program je omogočal, da so uporabniki lahko ustvarjali ali se priključevali različnim kanalom, kjer so se nahajali tudi drugi uporabniki. Kanali so bili neke vrste virtualne socialne skupine, ki so združevali pripadnike posamezne skupine v virtualno komunikacijo.

[10] *Newbie* ali *noob* (slov. zelenec) je slengovski izraz za novinca.

[11] Spletni forum Monkibo so postavili člani Društva za promocijo in razvoj urbane kulture Monkibo leta 1998. Namenjen je bil »celostnemu razvoju slovenske urbane kulture, ki večinoma izhaja iz urbanih glasbenih žanrov (hiphop, drumnbass …)« (Monkibo 2003). Monkibo je bil več kot spletni forum. Predstavljal je neformalno organizacijo mladih, ki je združevala DJ-je, MC-je, producente idr. ter organizirala razne dogodke. Hkrati je bil Monkibo glasbena založba, pri kateri je leta 1999 izšla breakbeat kompilacija *Monk-o-rama*. (povzeto po Monkibo 2003, Monkibo 2015)

[12] Avdio in tekstovni dvoboji (*battle*) so bili dveh vrst: dissovski (*diss track* 'glasbena parodija') in tematski.

studijski kondenzatorski mikrofoni, studijska programska ter ostala strojna oprema cenovno in logistično lažje dostopni.

Klemen Klemen je svoje prve demo verzije[13] snemal na kasetofon, jih presnemaval na avdiokasete ter jih delil med prijatelje (Kusterle 2014a: 101) in tako skrbel za svojo promocijo, danes pa obstajajo nove možnosti trženja in (samo)promocije. Gre za štiri velike spletne portale, s pomočjo katerih avtorji dosegajo večjo prepoznavnost. SoundClick (1997), MySpace (2003) in SoundCloud (2007) so glasbenikom ponujali spletni prostor,[14] kamor so lahko naložili svoje glasbene posnetke. Leta 2005 se je pojavil portal YouTube, ki je združil sliko in zvok ter poskrbel tudi za promocijo glasbenih videospotov.

Leta 2004 ustanovljeni, a za širšo javnost šele kasneje dosegljivi Facebook, ki je iz socialnega omrežja harvardskih študentov prerasel v globalno družbeno omrežje (Phillips 2007), je spremenil načine trženja in (samo)promocije. Kar nekaj avtorjev je z njegovo pomočjo postalo izvozni artikel, ki predstavlja slovensko ulično poezijo zunaj meja Slovenije, hkrati pa nase in na svoje delo opozarjajo tudi domače oboževalce in poslušalce: npr. Zlatko, Trkaj, N`toko, Vauks, Kosta, Cazzafura, Da II Deuce, Murat & Jose, Kocka, Chorchyp idr.

3 Leksikološki vidik

Internet je prinesel nove poimenovalne možnosti. Poleg terminov, kot so npr.: svetovni splet (*world wide web*), mreža (*network*), e-pošta (*e-mail*), spletni brskalnik (*web browser*) idr., so postopoma nastajali izrazi, v katerih so uporabniki videli ergonomsko udobje, kar jim je nudil predvsem, enako kot v slengu,[15] ekskluzivizem. To so lahko kratice, npr.: wtf (*what the fuck*), brb (*be right back*), tyt (*take your time*), rofl (*rolling on floor laughing*), lol (*laughing out loud*), ty (*thank you*), np (*no problem*), omg (*oh my god*), omfg (*oh my fucking god*), rtm (slov. rad te imam), ali novotvorjenke, npr. selfie (slov. sebek), profilka (slov. profilna slika, npr. na Facebooku) idr. Ker pa sta ulična poezija in splet v enaindvajsetem stoletju neločljivo povezana, je predvsem drugi, ekskluzivistično obarvani del novega besedišča postopoma prehajal v besedila ulične poezije.

3.1 Vdiranje spletnega besedja v slovar ulične poezije

Pod vplivom spleta se v ulični poeziji pogosto pojavljajo primeri ironije, satire, parodije, humorja in metaforizirane kritike.[16]

---

[13] Demo (iz *demonstration*) je komad, ki ga glasbenik posname z istim namenom, kot risar ali slikar nariše skico. Gre torej za »prvi« posnetek, surovo različico komada, ki včasih dobi končno podobo v dodelanem posnetku studijske kvalitete.

[14] Vsi trije so uporabnikom na voljo še danes.

[15] O ekskluzivizmu kot značilnosti slenga gl. Velemir Gjurin (1974), razpravo Andreja E. Skubica sem upošteval v Kusterle 2014b.

[16] Metaforizirana kritika je prikrita kritika, pri kateri mora bralec najprej odstraniti plasti nedobesednih pomenov ter besedilo parafrazirati v skladu s svojim (kritičnim) razumevanjem.

Mirko je eden izmed avtorjev, ki zelo radi posegajo po slovarjih različnih področij, vse od frazeologije (npr. v komadu Od glave do pet) do reprezentativne socialnozvrstne obarvanosti besedil (npr. v komadu Sleng). V sklopu jezikovnega eksperimentiranja je v komad Ni več tko vključil besedišče spletne govorice: »Zdej mamo nove načine naprimer – MSN, / dns ljubezn je kratka – RTM, / velik takih frikov – WTF, / stari moj, kje je življenje – BRB.« (Mirko v Trkaj idr. 2008), s čimer je opozoril na dehumanizacijo sodobne družbe in medosebnih odnosov, hkrati pa aktualiziral slovar in s tem besedilo približal ciljni publiki, tj. mladim. Podobno, a bolj zakrito, je besedišče spletne komunikacije uporabil Trkaj v komadu Kensl: »Kdo gre prot men? LOL-ek in Stan« (Trkaj v Challe Salle idr. 2012).

Avtorji vključujejo besedišče s področij interneta in računalništva na splošno:

3.1.1 Neizvirnost in plagiatorstvo

[V]se ratal copy-paste, sam tega ni v hip-hopu. (Zlatko v Mujke idr. 2011)

3.1.2 Ponarejanje

AK-47, AK-47 / Challe Salle ti si smešen, ne pa Ekrem / internetni gengster zaprt u svoji sobi / še večji strah in trepet, to je Jovič / mu očka kupu studijo, šou je med producente / Saletu dau oglede, ker pozna Nizozemce. (Vauks 2012)

3.1.3 Socialna omrežja

Eni belijo si glavo kaj je blo z državo / kdo je za zastavo pol si twitajo o pravo. (Mito v Luks idr. 2013)

3.1.4 Promocija

Fukn me na my space uu tud na youtube, / aktiviri bluetooth in pošl tale hud loop. (Ghet v Mrigo idr. 2011: 13)

3.1.5 Iskanje podatkov

Če ne veš kdo so Pharcydi Jedi mindi idi googlat. (Emkej v Mrigo idr. 2011: 8)

3.2 Kritika virtualnega sveta

Virtualni svet vse bolj nadvladuje realnega ter uporabnike spleta zasvaja do te mere, da včasih v resničnih situacijah ne znajo delovati v skladu z družbenimi normami, »Ceu večer za kompm, z družbo se ne znajo igrt, / in pol ni čudn, da zjutri, težko jim je ustt.« (David 2015). Ulični pesniki kot znanilci neevfemistično prikazane resnice opozarjajo na aktualno družbeno problematiko za ozaveščanje javnosti o občem in/ali specifičnem dogajanju znotraj globalne skupnosti. Kot primer navajam citat iz komada Pejt vn: »Slike so ostale v glavi pa ni noben lajku. / Tehnologija nas je povezala, / hkrati odtujila, vse pokazala, / dušo skrila, druga so pravila. / S klikom ratava frenda, brez da bi spregovorila.« (Murat v David 2015). Včasih kdo od avtorjev kritični odnos izrazi bolj ekskluzivistično: »Zdej bulte v ekran, sam se ti svet ne

odkrije, / ker ti dejansko ostajaš samo tele brez vizije.« (Mirko v Trkaj idr. 2008). Zelo pogosta je kritika na račun socialnih omrežij, kot jo je zaznati v komadu Usput: »Tega se pluva, pol je kul, ker je unga zdisu, / ta disu nazaj in Fejsbuk se spet razpisu. / A mam jz tok tejst drug ...« (Doša 2013).

3.3 Kritika spletnih oziroma t. i. forumskih emceejev

Problema ne predstavljajo le virtualni svet in njegovi (obči) uporabniki, temveč tudi avtorji, ki so splet izkoristili za svoje mesto na slovenski rapsceni. Ti pogosto svoje posnetke[17] objavljajo na internetu, kjer si gradijo virtualno kariero. To je razlog, da avtorji, ki si pridobivajo ime z javnimi nastopi, medtem ko jim splet predstavlja dodatno (samo)promocijo, takih izvajalcev ne sprejmejo medse in jih pogosto kritizirajo v t. i. dissih. Izbral sem tri najbolj reprezentativne primere, ki so bili znotraj marginalne skupine najodmevnejši. Prva dva citata sta iz dissov Usput in Kensl, kjer avtorja kritizirata obalnega raperja Vauksa, ki je s svojim dissom, T.N.T., sprožil *beef* ('rivalstvo') med osrednjeslovenskimi avtorji in samim sabo.

Jebal vas youtube reperi […] In zbi si z buče, da si karkol sploh še, / če ti mama internet izkluč. / Ker ti rabš youtube, da se sploh opaz te, / deli budalo iz sebe, sam ne je delat iz glasbe […] Sam majke mi, / folk prodaja duše za view-je pa like-e. (Doša 2013)

To ni faktor X, to je faktor Kiks, da matko bi prodal za klik, bitch. (Trkaj v Challe Salle idr. 2012)

Tretji citat je iz komada Šmorn rmx, kjer avtor besedno obračuna z Nekromantom, raperjem, ki je svoje komade, pogosto so vsebovali ljubezensko tematiko, poslušalcem predstavljal prek spleta, bolj znan pa je postal leta 2010, potem ko se je kot udeleženec resničnostnega šova Slovenija ima talent prebil v polfinale in s tem poskrbel za lastno promocijo, kar je v hip hop srenji sprožilo ogorčenje in neodobravanje, saj naj bi se »prodal«.

Naj nekdo sporoči Nekromantu / da mam pun kurac jutub reprjev in ljubavnih komadov. (Mirko v Emkej idr. 2011)

4 Fonetizem[18]

Fonetizem sem poimenoval posebno smer znotraj slovenske ulične poezije, ko se v zapisu ohrani akustična slika besed. Gre za prevzemanje jezikovnih sestavin predvsem iz angleškega jezika, kar se lahko pojavi v naslovu (npr. Več od lajfa, Zlatko feat. Senidah) ali znotraj besedila (npr. »vejst mojga cajta in pride srt vse več teh pajacov gor na stejdž« (Doša v Emkej idr. 2011)). Ravno v simplifikaciji[19] se pri nas najbolj kaže vzporednica med spletom, slengom in ulično poezijo.

---

[17] T. i. doba YouTuba je prinesla trend snemanja domačih (*homemade*) videospotov, ki združujejo sliko in zvok, a zaradi nekakovosti nižajo ugled profesionalnejšim glasbenikom.

[18] V poglavju Fonetizem in podpoglavjih Korpusno-slovarski pristop k ulični poeziji ter Dihotimija leksema rap/rep sem izhajal iz izvornih zapisanih besedil in ne iz transkripcij.

[19] Termin simplifikacija uporabljam po Alojziji Zupan Sosič (2011: 61), ki govori o simplifikaciji kot poenostavljanju, za katerega zapiše, da skrbi za prilagojenost umetnosti večinskemu občinstvu.

4.1 Korpusno-slovarski pristop k ulični poeziji

Slovenski ulični pesniki za eno in isto pojmovno/predmetno pojavnost uporabljajo različna poimenovanja. Predvsem pri izrazih, ki izhajajo iz tujejezičnih slovarjev, lahko tako ravnanje povzroči zmedo pri določanju slovarskih lastnosti. Za leksem *besedilo* lahko zasledimo različne sinonimne pojavitve (npr. *tekst, lyric*) in celo različice ene same besede (*tekst – txt – text; lyrics – liriks – lirika – lirik*). Zanimiva je predvsem raba angleškega leksema *lyric(s)* in njegovih izangleških variant. V angleščini leksem *lyric(s)* nastopi v dveh vlogah, pridevniški (*liričen, lirski*) in samostalniški z dvojnim pomenom (*lirska pesem, besedilo pesmi*), medtem ko se v slovenski ulični poeziji izraz uporablja le v sinonimnem razmerju z besedilom. Variantnost rabe tega leksema me je spodbudila k raziskovanju njegovih slovarskih lastnosti znotraj slovenskega jezikovnega okolja s pomočjo korpusne analize.

Izbral sem slučajnostni vzorec štiristo besedil različnih *underground* ali *mainstream*[20] avtorjev slovenske ulične poezije ter v njih iskal enote besedne družine angleškega leksema *lyric(s)*. Gradivo s podstavo *lir** sem našel v stopetindvajsetih besedilih in ga zapisal v razpredelnico na način: besedilno okolje (levo), leksem, besedilno okolje (desno), vir.

BO (levo)	**L**	**BO (desno)**	**vir**
z	liriki	znam šamarat	Zlatko v Hodža feat. Zlatko: *Pejt naprej*

Tabela 1: Primer umeščanja gradiva v korpusno preglednico.

Sledila je klasifikacija, pri tem sem izločil 89 primerov, ki niso ustrezali iskanim pomenskim kriterijem (enainsedemdeset primerov) ali je bilo spol zaradi spolske indiferenciacije v množinski tožilniški obliki (osemnajst primerov) nemogoče določiti, ter izdelava slovarske mreže.

leksem	**rodilnik**	**spol**	**posebnost**	**število pojavitev**
lirik	lirika	moški	/	12
lirika	lirike	ženski	/	21
lyrics	lyrics-ov	moški	množinska oblika	1
liriks	liriks-ov	moški	poslovenjen anglizem	2

Tabela 2: Slovarska mreža.

Kljub temu, da sem na zadnji stopnji obravnaval le še šestintrideset primerov od stopetindvajsetih, se da določiti najbolj rabljeno obliko, tj. *lirika -ke (ž)*, in iz končne skupine razločiti zanimiv vzorec, ki kaže na različne preference avtorjev. Tako trenutno najpopularnejši raper Zlatko v analiziranih besedilih najpogosteje uporabi moško obliko, tj. *lirik -ka*, medtem ko eden izmed začetnikov slovenske ulične poezije, Ezy-

[20] Za več informacij o izrazih *undergorund* in *mainstream* glej Kusterle 2014a: 103.

-G iz dvojice Dandrough, ki jo uvrščam v tretje obdobje, tj. obdobje v razvoju, leta 1996 v komadu Flo-Master uporabi žensko obliko.

4.2 Dihotomija leksema rap/rep

Jezik ulične poezije se loči od jezika tradicionalne poezije v tem, da je besedje, ki ga raper uporablja, zelo dinamično, saj jemlje besede iz svojega okolja. Besede so žive. Neprestano se spreminjajo in kažejo v oblikah, ki jih kot bolj ali manj posrečene inovacije uvajajo mladini popularni televizijski programi, liki in osebnosti trenutnega in preteklega časa. (Kusterle 2014b: 95)

Pri tem pogosto prihaja do nesmiselnih in napačnih poenostavitev besedja, ki ga avtorji modificirajo bodisi zaradi ritma ali rime bodisi zaradi nepoznavanja jezikovnih prvin, pa naj bo to besedje ali slovnična pravila. Temeljni problem je dihotomija leksema rap/rep. *Rap* je kratica, »ki pomeni ritem in poezija (angl. »rhythm and poetry«)«. Podoben primer je izpeljanka *raper*, ki jo zasledimo v fonetičnem zapisu [*reper*]. Gre za posledico simplifikacije, ki je značilna tako za sleng kakor tudi za splet, zato ni čudno, da se pojavi tudi v slovenski ulični poeziji. Sledijo primeri, ki nam odkrivajo to problematiko še v praksi.

> glej jih reprji pogumni ste […] dost mam kretenov, raznih rap fenomenov / raznih dilerjev brez droge, raznih reperjov brez rim […] takrt porivam tvojo močno, rap-u bom zategnu ročno […] kako naj vas spoštujem, če reprčki ste pičkice (Alen 2013)

> Ej tiii, repaš na ladji pri oseki, / zato pa so na tvojih rap koncertih sami dedi. (Mito v Tekochee Kru 2014: 7)

> Da zapalim tt jebeni rap […] Poznate sam reperje slabe (Dražič 2012)

Na predstavljenih primerih se je pokazalo, da so bolj problematične izpeljave iz podstave *rap*, kjer a-jevski vokal vedno preide v e-jevskega (*reper, repat*), medtem ko pri osnovnem leksemu prihaja do dvojne rabe, *rap* ali *rep*, celo pri istem avtorju v istem komadu: »V leto 2009 spet vleto v rep iz reke lirik / dam izrek da tvoj rap rek je bu-rek jej YO.« (Mito v Tekochee Kru 2014: 6)

5 Spletizacija motivno-tematskega okvira

Ko govorimo o spletizaciji motivno-tematskega okvira, govorimo o vnosu motivov in tem, povezanih s spletom, v kontekst ulične poezije. Avtorji so postopoma, vzporedno z razvojem tehnologije, v besedila vnašali aktualna poimenovanja novih pojavnosti, npr.:

> vzamem telefon v roke, da pošlem Palijotu socjalca (Marchezzi 2010)

> Jst pa glih pr lubici to noč sm spet prespau, telefon mi zazvoni, Marchezzi mesič je poslau: Prosm, da pokličete ali napolnite račun. Takoj prtisnem YES. Čez sekundo sm uzun. (Palíjo v Marchezzi 2010)

Tako kot so avtorji pred časom posegali v referenčni okvir mobilne telefonije, tako danes v svoja besedila implicirajo virtualni svet, ki uporabnikom daje gradivo za aktualizacijo upovedene vsebine. Uporabljajo motive in teme, vezane na spletno okolje, vendar se splet ne pojavi kot glavna tema. Kljub temu lahko znotraj korpusa besedil slovenske ulične poezije najdemo primere, kjer avtorji pripenjajo nespletne podteme in motive na glavno temo, ki je vezana na spletno okolje. Taki primeri so npr. Selfie (Burke), Moj frend iz Nizozemske (Da Kru feat. Shorti), Fejsbuk (R-i-P) in Se vozim (Tekochee Kru). Komada Selfie in Fejsbuk izražata kritiko. Na kaj se bo le-ta nanašala, napovedujeta že naslova. V nadaljevanju navajam transkripcijo primerov.

> jebeš smartphona, če ni gor instagrama [...] đaba vam sve slike, statusi in počutje, / slikaj si duck face, ko ti odrežem usne [...] to ni komad za fejsbuk, niti komad za tviter, / to je pesem ki opeva internetne klike, / pičke in tipe, internetni biceps, / 2 all my people, ki forsirajo selfi slike [...] crno bela slika, tako zvan selfie zebra, / če si slikam kurac, znači da kurac te gleda (Burke 2014: 8)

> moja soseda [...] mutirala v pisatla, / predn je prišla do šeststotega prijatla [...] Tipkaš, šminkaš, tipkaš [...] Sklopim ti elektriko pa nimaš pojma dihat. [...] Vsako leto tristo dni hrana za tipkami; / odvisni vsi, glej, piše ti, odpiši ji. (263 v R-I-P 2011)

Ko je skupina Da Kru začela s svojim ustvarjanjem in je dosegala zavidljive statistične rezultate po številu ogledov na portalu YouTube, so jih nekateri obtožili, da so ogledi plačani in nepristni, prišli pa naj bi iz Nizozemske. Kot odgovor na te obtožbe so člani skupine posneli komad Moj frend iz Nizozemske. Uporabili so ironijo, ki temelji na inverznosti pomena.

> In lansko leto sm komade dou na youtube, / šest ogledov in en komentar, da sm ful glup. / Jeah, gremo zgooglat, kje se lah kup / oglede in lajke [...] a me kdo čut. / Ko jebe te zavistne Slovence. / Na MSN-ju sm dodou tiste Nizozemce (Jović v Da 2012)

> Tok že poznava modela, k dela z ogledi, / dava v kovček kuverto moji štipendiji. [...] Hitr zve za stvari, k jh vejo vsaj trije, / da kupujem LP-je, EP-je pa IP-je. [...] Damjan bil zadolžen, da prikrije statistiko – ni je! [...] Fene, ideje, oglede in lajke, Da Kru / plačuje te zneske, bol, da ne veste, kok stane predujem. (Shorti v Da 2012)

Zadnji izmed zgoraj omenjenih primerov je komad Se vozim skupine Tekochee Kru, ki se nanaša na spletno stran Prevoz.org. Le-ta je nastala leta 2005 za pomoč »pri koordinaciji prevozov študentov znotraj Slovenije«. Popularnost spletne strani je rastla, največ zabeleženih uporabnikov – tako tistih, ki so prevoze ponujali, kot tudi tistih, ki so prevoze iskali – pa je bilo v oktobru 2014 (povzeto po Čuhalev 2015). Posledica tega je, da je spletna stran presegla svoj prvotni namen, saj danes prevoze ponujajo in uporabljajo vsi, hkrati pa je omogočeno, da lahko posameznik ponudi ali uporabi prevoz tudi za potovanje zunaj Slovenije. Prepoznavnost je strani prinesla večjo izpostavljenost. Na podlagi svojih izkušenj s ponudniki in prejemniki storitev je skupina Tekochee Kru posnela parodijo z naslovom Se vozim.[21]

[21] Ni naključje, da je komad Se vozim uvrščen na album, ki je izšel leta 2014, v istem letu, ko je spletna stran dosegla največji obisk.

> Mama pravi izkušnja, lahko spoznaš ljudi nove, / te pa folk si misli kurc se bom prijavo na prevoze, / z malo nervoze sn napolno sprve avto, / zdaj že pičim jih pobrat, malo sem pozen, grem na Tržaško. [...] Da si ne bo kiri zmislo, če lahko dam ti bolj na toplo, / če sem tak nastavo je to zato, ker je meni dobro. [...] Zdaj da sestra ma otroka, ti, bo? Osnovna, srednja, šola, faks? / Ki te delaš? Reees?! Boli me kurac! (Sniki v Tekochee 2014: 3)

> Tiho! Alo jaz sn Andro, ko zlifra vas v Ljubljano, / da neo nekih glasbenih odlagam na železniško postajo / in pol adijo nekaj v takem stilu, / ima da plačate vnaprej, da si neo keri kaj še zmislo. (Mito v Tekochee 2014: 3)

Vsi štirje navedeni primeri imajo skupno glavno temo, in to je splet. Tej avtorji v različnih besedilnih okoljih dodajajo podteme (narcisizem, asocialnost, podkupovanje, ponarejanje, družabnost, egoizem, kapital idr.) in motive, ki niso nujno vezani na splet, a problematiko glavne teme poglobijo ter jo še dodatno izpostavijo.

6 Namesto zaključka

Čeprav je Marko Godnjavec – Jizah prepričan, »da je [...] rap v Sloveniji globalno umrl z internetom« (Ekipa 2010: Jizah), saj naj bi splet povzročil škodljivo popularizacijo ulične poezije, je tehnološki napredek slovenskim avtorjem odprl nove možnosti ustvarjanja, sodelovanja in povezovanja z drugimi avtorji ter poslušalci. Rok Terkaj – Trkaj v nastopu virtualnega okolja ne vidi propada slovenske rapglasbe, saj je njemu kot avtorju začetniku pomagal pri prepoznavnosti:

> toj blo [...] tko, da [...] sm posnel na računalnik, [...] takrt smo mel še omrežje [...] Irc, [...] k je zgledu kokr [...] MSN dons, samo, da je blo več ljudi na nekem kanalu, kjer smo se lahko pogovarjal med sabo. In potem sm [...] poslou [...] tak komad [...] svojmu frendu in [...] se je to kr razpošilat začel. (Ekipa 2010: Trkaj)

Viri in literatura

Alen, 2013: Glej jih reperji.

Burke, 2014: Selfie. *Skunkcloud vol. 3*. Maribor: Wudisban Records. 8.

Challe Salle, Adam Velić, DaKru, Shorti, Trkaj, 2012: Kensl.

Jure Čuhalev, 2015: *Podatek*. Osebna korespondenca 11. 10. 2015.

Da Kru feat. Shorti, 2012: Moj frend iz Nizozemske.

David feat. Murat, 2015: Pejt vn.

Doša, 2013: Usput.

Dražič feat. Lokalc, 2012: Si ziher.

Ekipa rap.vest.si, 2010: Jizah o internetnih rap senzacijah. YouTube.

- -, 2010: Trkaj o vplivu interneta na rap sceno. YouTube.

Emkej feat. Ghet, Mrigo, Nipke, Zlatko, Mirko, Doša, Mito, 2011: Šmorn rmx.

Jizah, 2009: [Marko Godnjavec:] Prerez dela artista znanega pod imenom ALI EN. Radiostudent.si.

Hodža feat. Zlatko, 2012: Pejt naprej.

Marko Juvan, 2015: Čop in Prešeren ali transfer svetovne književnosti na Kranjsko. Splet.

Luks feat. Mito, Emkej, Mirko, Trkaj, Ghet, Mrigo, Doša, 2013: Več.

Marchezzi feat. Palíjo, 2010: Uauu Blues.

mIRC, 1995–2015: Older news. mIRC.com.

Monkibo, 2003: *O portalu društva Monkibo*. Archive.is.

Monkibo, Društvo za promocijo in razvoj urbane kulture, 2015: *Monkibo*. Culture.si. Mrigo & Ghet, 2011: D`shit. *Mrigz `n` Ghet hitz*. 13.

Mrigo & Ghet feat. Emkej, Mito, 2011: Kdosoti. *Mrigz `n` Ghet hitz*. 8.

Mujke in Five D feat. Zlatko, 2011: Na majku.

MySpace: Press Room. MySpace.com.

Matt Petronzio, 2012: A brief history of instant messaging. Mashable.com.

Sarah Phillips, 2007: A brief history of Facebook. *theGuardian* 25. jul. 2007.

R-i-P, 2011: Fejsbuk.

SoundClick: What is SoundClick. SoundClick.com.

SoundCloud: Press Information & Resources. SoundCloud.com.

Tekochee Kru, 2014: Madmeti. *Sabljasti tiger*. Samozaložba. 6.

--, 2014: Nasedem. *Sabljasti tiger*. Samozaložba. 7.

--, 2014: Se vozim. *Sabljasti tiger*. Samozaložba. 3.

Trkaj, Zlatko, Mirko, Omar Naber, 2008: Ni več tko.

Vauks feat. Alyo, 2012: T.N.T.

Zlatko feat. Senidah, 2012: Več od lajfa. *Plečnikova roža*. Reflektor Music. 4.

Velemir Gjurin, 1974: Interesne govorice: sleng, žargon, argo. *Slavistična revija* 22/1. 65–81.

Jernej Kusterle, 2014a: Zgodovinski in tipološki pregled ulične poezije. *Jezik in slovstvo* 59/4. 97–110.

--, 2014b: Ulična poezija v interakciji z (živim) jezikom. *Jezikoslovni zapiski* 20.1. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. 93–105.

--, 2014c: Stilistika ulične poezije. *Primerjalna književnost* 37/1. 109–24.

Alojzija Zupan Sosič, 2011: *Na pomolu sodobnosti ali o književnosti in romanu*. Maribor: Litera.

Summary

The term “street poetry” is also known to music loving public as “rap”. In Slovenia, the first important appearance of the street poetry occurred in 1994 when two music albums were published: *Včasih smučam hit* by KoširRapTeam and *Leva scena* by Ali En. Shortly after, the internet started influencing the authors, which was noticeable in new forms of sound recording, communication, advertising, marketing, and (self-)promotion. Grammar and themes of the Slovene street poetry were influenced even more. The article also discusses the variation in the use of the English term *lyric(s)*. In English, it can be used as a noun or an adjective, but in Slovene street poetry it only appears as a noun, meaning ‘text’. There is also a problem with the use of the term *rap* versus its phonetical form *rep*. Both forms are used by Slovene authors, but only the former is correct, since *rap* is actually an abbreviation of ‘Rhythm and Poetry’ or ‘Rhythmically Accentuated Poetry’. The motives and themes have been influenced by the internet gradually, depending on technological development, i.e., new vocabulary items naming the new phenomena have been included in the texts. Consequently, the authors started using terms from mobile phone technology, implying the existence virtual world in their texts. On the one hand, some authors (Trkaj) see a positive side of the internet influence, while others (Jizah) think the internet influence caused the end of street poetry.